

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת מועד קטן

דפים ב - ז, פרשת עקב

דרך ישרה תמצית הדף

פרק קמ"א - משקין

דף ב' ד'

*השקאה בחוה"מ. *מלאכות בשביעית.

א. דיני השקאה בחול המועד 1. משקין בית השלחין וזו שדה הצמאה ועייפה למים וקמ"ל דשרי ממעיין שיצא בתחילה ולא חיישינן לאינפול, אבל ממעיין שלא יצא בתחילה אסור אפילו שדה הבעל שהיא מיושבת. ואתיא כרבי יהודה הסובר שמעיין היוצא בתחילה משקין ממנו רק שדה בית השלחין שחרב מעיינה ש"מ דאוסר הרווחה וכן טירחא אפילו במקום פסידא, וראב"ע אוסר ממעיין חדש אפילו בחרב מעיינה ור"מ מתיר אפילו שדה בעל. 2. לר"א בן יעקב מושכים מים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את כל השדה, ש"מ דאוסר הרווחה וטירחא שלא במקום פסידא. 3. דף ד, אין משקים ממי הקילון שהם בעומק משום דהו טירחא יתירא, והטעם שנאסרו מי גשמים לרבי יוחנן אטו מי קילון, ולרב אשי כיון שלאחר מכך נעשים מי קילון דקסבר נהרות המושכים מים מן האגמים מותר להשקות מהן בחוה"מ ולא גזרינן במקום שהמים אינם פוסקים. 4. בריכה שנתמלאה מים מערב יו"ט אסור להשקות מהם בחוה"מ אא"כ אמת המים עוברת ביניהם, ואיירי לר"פ דווקא שרוב השדה שותה ממנה ולרב אשי שרי בכל גוונא מכיון דמשכא ואתיא תמשוך לשתות למחר. 5. בריכה שנוטפת מים משדה בית השלחין מותר להשקות ממנה שדה אחרת וה"מ שעדיין מטפטפת ולא פסק מעיין ראשון, אבל אסור לדלות מלמטה למעלה אפילו באותה ערוגה. 6. מדלין לירקות כדי לאכלן אבל בכדי לייפותן אסור, ומפרשינן להו"א זהו דווקא שלופי כמו המידל בגפנים, ולמסקנא תניא בהדיא דזו דלית מים. 7. אין עושין עוגיות לגפנים וזה גומות שסביב עיקרי האילנות, וה"מ בחדשים אבל לישנים שרי. 8. מתקנים אמת המים שהתקלקלה במועד וזה שאם היתה עמוקה טפח מעמידה על ששה טפחים, ואמרינן מחצי טפח לשלשה אסור כיון שלא עובר בה מים, ולעשות מטפחיים י"ב הוא טירחא יתירא, ובעי בטפחיים על שבעה דמעמיק חמשה ומאידך איכא טפח יתירא, ועלתה בתיקו. 9. עושים כל צרכי רבים, לכן התירו בנהר לעקור אילנות ולפנות שרטון ולפתוח מקור מעין שנסתם. 10. מתקנים את קלקולי המים שברה"ר וחוטטין אותן, ואם רבים צריכים להם שרי אף לחפור, וביחיד חוטטין ושפין סדקיהן וסדין בסיד ואם אינו צריך להם שרי רק לכנוס מים לתוכן ולא לחטוט, ועושין כל צרכי רבים אתי

לרבות חפירת בור לצורך הרבים ולא לקוץ דרכים ולתקן רחובות ולמוד מקוואות דנכתבו בהדיא. 11. דף ו, לר"א בן יעקב מושכים את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את השדה וזרעים שלא שנתו מלפני המועד לא ישקם במועד וחכמים מתירין בזה ובוזה, ולראב"י שרי להשקות שדה מטוננת ותרביצא.

ג. המלאכות האסורות בשביעית 1. איסור השקאת מים בשבת לרבה משום חורש דמרפה הקרקע ולרב יוסף הוי זורע דמצמיח פירות, והטעם שמותר בשביעית לאב"י אתיא כרבי דשביעית בזמן הזה דרבנן, ולרבא אף לחכמים אבות אסר רחמנא ולא תולדות מדכתיב בנפרד זמירה שהיא בכלל זריעה ובצירה שבכלל קצירה. 2. שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור מרבין ניכוש עידור כיסוח, וכן קירסום זירוד פיסוג באילן, ולזבל לפרק לאבק ולעשן דמשמע שבא לאסור כל עבודה שבשדה ובכרם, אבל מותר לעדור למלא נקעים מים ולעשות עוגיות לגפנים ולקשקש לסתומי פילי ולא לאברויי דבעינן דומיא דזריעה שהיא עבודה שבשדה ובכרם, ולרבא הפוטר בשאר תולדות החיוב מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא. 3. החורש בשביעית פליגי אם לוקה, ונחלקו להו"א האם דנים כלל ופרט וכלל במקום שיש כלל בעשה ופרט בל"ת וממילא בעינן רק כעין הפרט, ודחי דלכו"ע דנין וטעמא דמ"ד אינו לוקה מיתורא דזמירה ובצירה, וזהו לל"ק יכול ילקה על התוספת ת"ל זמירה ובצירה ולל"ב אתי לתוספת שביעית. 4. אין חורשין בערב שביעית שדה אילן מן העצרת ושדה לבן מפסח, ובי דינא דר"ג נמנו ובטלוס כיון שבתחילה התנו שיוכלו לבטל דהלכה למשה מסיני היתה רק שלושים יום אבל לר"ע נלמד מפסוקים של בחריש ובקציר תשבות. ובעי למימר דבטלו מדאורייתא דילפי משבת בראשית, ולמסקנא סברי דהוי הלכתא דומיא דניסוך המים שנוהג רק בזמן שביהמ"ק קיים. 5. לר"א בן עזריה אין עושין את האמה בשביעית, והטעם מפני שנראה כעודר או שמכשיר אגפיה לזריעה ואיכא בינייהו להו"א מתי שבאים מים אחריו ודחי דלכו"ע אסור אלא במשליך לחוץ דעודר מניח במקומה, ולמאן דתני בהדיא מפני שנראה כעודר ראב"ע דשרי במעמיק שלשה זהו בהעמיק מקודם או זבלו מוכיח עליו. 6. דף ו, מרביצין שדה לבן בערב שביעית כדי שיצאו ירקות בשביעית, וה"ה בשביעית עבור מוצאי שביעית.

דף ה- ו

*ציון קברות מה"ת. *מקום הטומאה. *ביעור כלאים.

א. רמז לציון קברות מן התורה 1. וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון, וקודם לכן הויא גמרא ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא. 2. וטמא טמא יקרא אתי שצריך להודיע צערו לרבים שיתפללו עליו, ומיתורא דטמא ילפינן גם שעל הטומאה לקרוא לו שיפרוש. 3. ולפני עור לא תתן מכשול. 4. ואמר סלו סלו פנו דרך. 5. הרימו מכשול מדרך עמי. 6. והודעת להם הדרך ילכו בה. 7. והזרתם את בני מטומאתם. 8. ושמרתם את משמרתני, ואתי לעשות משמרת למשמרתני. 9. ושם דרך אראנו בישע אלוקים, וילפינן ש"מ שהשם ארחותיו זוכה ורואה בישועת הקב"ה, וכמו התלמיד שלא שאל בריגלא.

ג. ציון הקברות ומקום הטומאה 1. אין לציין על כזית מן המת מצומצם שעומד להחסר, ועל עצם כשעורה שאינו מיטמא באהל, אבל מציינים על שדרה וגלגולת רוב בנין ורוב מנין המת. 2. אין מציינים על הוודאות אלא על הספיקות, והם: סככות וזהו אילן המיסך על הארץ, פרעות וזהו אבנים פרעות היוצאות מן הגדר, ובית הפרס של שדה שאבד בה קבר, משא"כ שדה שנחרש בה

קבר ושדה בוכין שבה מקבלים את המתים דא"צ לציינם. 3. אין מעמידים את הציון במקום הטומאה כדי שלא להפסיד את הטהרות, ואין מרחיקין כדי שלא להפסיד את ארץ ישראל. 4. שדה מצויינת ואין ידוע מה טיבה אם יש בה אילנות בידוע שנחרש בה קבר ואם לאו בידוע שאבד בה קבר, מוקמינן שאבד ולא ידעינן האם נחרשה לאחר שציינוה, ולא חיישינן שהקבר מבחוץ דאיירי שעומדין על הגבולין, ולרבי יהודה אינו בחזקת שנחרש עד שיהא שם זקן או תלמיד שיעיד ומהא שמעינן שכל מילי דמתא רמיא על צורבא מרבנן. 5. מצא אבן מצויינת תחתיה טמא, ובשנים אם יש סיד ביניהן טמא ואם לאו טהור, ואם הסיד שפוך על ראשיהן ומרודה לכאן ולכאן אם יש ביניהם מקום לחרוש טהור דתלינן בחורש ואם לאו טהור. 6. מיצר אחד שצויין הוא טמא וכל השדה טהורה וכן בשנים ושלשה, ובארבעה הן טהורין וכל השדה טמאה.

ג. ביעור גידולי כלאים 1. במשנתינו אמרינן דיוצאים על הכלאים בחוה"מ וקשיא דבשקלים אמרינן שיוצאים כבר בט"ז אדר, ומתריצין דזהו בבכיר או בזרעים והכא באפיל או בירקות. 2. הטעם שיוצאים בחוה"מ משום דשכר הפעולה בזול, וש"מ דמשלמים להם מתרומת הלשכה ולא מזורעי הכלאים. 3. סדר העקירה: בתחילה עקרו והניחו לפני בהמתם, אח"כ הניחו על הדרכים, ולבסוף התקינו שיפקירו את כל השדה.

שאלות לחזרה ושינון

- דף ה- ו
- א. רמז לציון קברות מן התורה (9)
 - ב. ציון הקברות ומקום הטומאה (6)
 - ג. ביעור גידולי כלאים (3)

- פרק קמא - משקין
- דף ב- ד
- א. דיני השקאה בחול המועד (11)
 - ב. המלאכות האסורות בשביעית (6)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

📖 **ברכות** עם מחודדין בפ"ד.

📖 **שבת** מהדורה חדשה.

📖 **עירובין**

📖 **פסחים**

📖 **שקלים ר"ה**

📖 **יומא**

📖 **סוכה**

📖 **ביצה תענית**

📖 **מגילה-פורים** עם מדרש,

תוספתא, ותמצית מחיר יין לרמ"א

📖 **מו"ק חגיגה**

📖 **יבמות**

📖 **כתובות**

📖 **נדרים**

📖 **נזיר סוטה**

📖 **גיטין**

📖 **קידושין** - עם תורתך שעשועי,

סימני הדף, ותוספתא

📖 **בבא קמא**

📖 **בבא מציעא**

📖 **בבא בתרא א-ב**

📖 **סנהדרין א-ב** עם "יש סדר

לגמרא" ותמצית כל המסכתא.

📖 **מכות שבועות**

📖 **עבודה זרה הוריות**

מחודדין בפ"ד

📖 **זבחים**

📖 **מנחות**

📖 **חולין**

📖 **בכורות** עם הקדמות ומושגים

📖 **ערכין-תמורה**

📖 **כריתות-מעילה**

📖 **נדה**

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

נשיח בחוקין 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.

בחקותין אשתעשע - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואוהרות ר"ש אבן גבירול.

עתים לתורה - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.

שירת ישראל - סוגיות מסכת ב"ק.

קיצור חרדים מנוקד ומסודר.

קיצור אלשין רות

קיצור אלשין אסתר

קיצור אלשין איכה

בקרום בס"ד על שה"ש וקהלת.

באהבת תשגה תמיד - שיחות

באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.

איזוהי דרך ישרה - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.

הקדמות ומושגים - סדר קדשים, ובקרום בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.

📖 ניתן להצטרף לקהל הקוראים,

ולקבל את העלון במייל

לפרטים תגובות והערות:

yesodot100@gmail.com

~97~

המערכת